

Finansklagenemnda Skade

(Gebyr for uforsikret kjøretøy)

Avgjørelse FinKN 2025-329

31.3.2025

Trafikkforsikringsforeningen (Gebyr)

Gebyr for uforsikret motorvogn

Grunnlag for gebyrileggelse – opphør av forsikring – disp. helse

Klager ble ilagt gebyr for manglende forsikring den 5.6.23 etter at forsikringsavtalen gikk til opphør grunnet manglende betaling den 27.5.23. Kjøretøyet ble forsikret igjen 11.6.24. Klagers fullmektig anførte at gebyret måtte ettergis fordi klager var ute av stand til å ivareta sine forpliktelser på grunn av sin helsesituasjon. Trafikkforsikringsforeningen fant ikke grunnlag for å ettergi gebyret, og begrunnet avslaget med at det ikke var sannsynliggjort at klager var helt ute av stand til å be om hjelp til å betale av forsikringen eller overlate betaling til noen andre på et tidligere tidspunkt. Nemnda kom til at gebyret var korrekt ilagt, og at det ikke var grunnlag for å gi klager dispensasjon. Nemnda oppfordret imidlertid Trafikkforsikringsforeningen til å vurdere reduksjon av gebyret under henvisning til lovforarbeidenes uttalelser om lemping av gebyret.

GEBYRETS STØRRELSE: 1.6.23 – 10.6.24

Saksfremstilling

Ifølge motorvognregisteret fremstår klager som eier av det aktuelle kjøretøyet. Videre fremgår det av TFFAuto (hendelsesoversikt) at kjøretøyet var forsikret frem til og med 27.5.23, da forsikringen gikk til opphør.

Den 1.6.23 la forsikringsforetaket inn opplysning i TFFAuto om at forsikringen hadde opphørt, og Trafikkforsikringsforeningen varslet klager elektronisk om at kjøretøyet fremstod som uforsikret på SMS og e-post samme dag. Trafikkforsikringsforeningen sendte ny påminnelse til klager 13.2.24.

Trafikkforsikringsforeningen ila klager et gebyr 5.6.23 for perioden fra og med 1.6.23 til og med 10.6.24. Gebyrkravet ble sendt til klager som eFaktura.

Det fremgår av TFFAuto at kjøretøyet ble forsikret igjen 11.6.24.

I klage til Trafikkforsikringsforeningen av 11.6.24, påpekte klagers fullmektig blant annet at klager sa opp forsikringen uten å forstå konsekvensene av det på grunn av psykiske problemer, og at klager trengte hjelp til å håndtere saken. Sammen med klagen ble det sendt inn erklæring fra klagers psykolog, som beskrev at klager hadde svekket funksjonsevne, og led av angst og depresjon.

Siden klagen gjaldt opphør av forsikring, innhentet Trafikkforsikringsforeningen en uttalelse fra forsikringsforetaket om opphøret. Forsikringsforetaket fremla kopi av opprinnelig faktura sendt som eFaktura, samt purring og inkassovarsel sendt til klagers folkeregistrerte adresse, varsel sendt per SMS og opphørsbrev sendt til klager per e-post.

Trafikksforsikringsforeningen svarte til klagers fullmektig at det måtte dokumenteres med legeerklæring at klager var helt ute av stand til å forsikre eller avregistrere kjøretøyet dersom gebyret skulle ettergis.

Da Trafikksforsikringsforeningen ikke fikk svar fra klagers fullmektig, og fant ikke grunnlag for å gi klager medhold.

Klager avviser at det er grunnlag for å ilegge gebyr. Klagers psykiske problemer gjorde at han ikke forstod konsekvensene av ikke å ha forsikring på bilen, og klager klarte ikke å følge oppfordringene om å bringe forsikringen i orden. Klager har slitt med angst og depresjon siden 2020, og noe som forverret seg etter at hans eneste sønn gikk bort i juli 2022 og hans kone gikk bort i februar 2024. Klager var innlagt på alderspsykiatrisk døgnenhet fra 30.3.23 til 27.4.23, og fra 24.6.24 til 22.7.24. Klager klarte ikke å hente post eller svare på mail før han begynte å bli friskere i juni 2024, og det var først da klagers fullmektig fikk lov til å hjelpe ham. Det kan fremlegges ny og signert dokumentasjon fra klagers psykolog.

Trafikksforsikringsforeningen opprettholder gebyrileggelsen. Basert på forsikringsforetakets sin uttalelse og vedlegg, legger Trafikksforsikringsforeningen til grunn at foretaket varslet klager på korrekt måte vedrørende opphøret av forsikringsavtalen. Grunnet manglende betaling, opphørte forsikringen, og kjøretøyet ble uforsikret i perioden. Gebyret er derfor korrekt ilagt.

Foreningen finner det ikke sannsynliggjort at klager var helt ute av stand til å overholde forsikringsplikten i gebyrperioden som følge av sin helsemessige situasjon, og kan derfor ikke legge til grunn at brudd på forsikringsplikten skyldes forhold utenfor klagers kontroll. Foreningen viser til at utskriften fra klagers psykolog verken er stemplet eller signert. Klager hadde helsemessige utfordringer over flere år, og bruddet på forsikringsplikten oppstod ikke som følge av akutt sykdom. Så vidt foreningen forstår, har klager fått hjelp til å håndtere det praktiske, og klager kunne sørget for å overlate ansvaret med betaling av forsikring til noen andre, eller sørge for å få hjelp til å følge opp dette selv.

Sekretariatets konklusjon: Sekretariatet kom til at det ikke var grunnlag for å gi klager medhold. Begrunnelsen fra sekretariatet er inntatt under:

Vilkårene for å ilegge gebyr

Etter bilansvarslova § 15 første punktum skal alle registreringspliktige kjøretøy være forsikret. Dersom forsikringsplikten ikke overholdes, skal Trafikksforsikringsforeningen ilegge eieren av kjøretøyet et gebyr, se bilansvarsloven § 17a. Gebyret skal ilegges på bakgrunn av antall døgn kjøretøyet har vært uforsikret, se forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn mv. §§ 4 og 5.

Kjøretøyet i denne saken var registrert og forsikringspliktig. Forsikringen gikk til opphør 27.5.23 og ble igjen forsikret 11.6.24. Gebyrileggelsen for perioden fra og med 1.6.23 til og med 10.6.24 fremstår som korrekt ilagt etter forskriften §§ 4 og 5. Slik saken er opplyst har også Trafikksforsikringsforeningen varslet og ilagt gebyret i tråd med gebyrforskriften §§ 6 og 7.

Vilkårene for dispensasjon (hel eller delvis ettergivelse av gebyret)

Spørsmålet er om det er forhold som kan gi grunnlag for dispensasjon fra gebyrplikten i denne saken. Klagers fullmektig har anført at problemer med psykisk sykdom har gjort klager ute av stand til å håndtere sine økonomiske forpliktelser.

Når vilkårene for gebyrileggelse er oppfylt, må gebyret som utgangspunkt betales. Etter bilansvarslova § 17 a annet ledd, jf. gebyrforskriften § 9 kan gebyret imidlertid ettergis helt eller delvis dersom unnlatelsen av å tegne ansvarsforsikring må regnes som "unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll".

Finansklagenemnda skade (TFF Gebyr) har i FinKN 2020-189 uttalt følgende om utgangspunktet for vurderingen:

Det fremgår av forarbeidene til lovbestemmelsen (Prop.1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 pkt. 15.10 at den forsikringspliktige er ansvarlig for alle forhold innenfor egen "kontrollsfære", uavhengig av om vedkommende er noe å bebreide. Alt som den forsikringspliktige selv har kunnet påvirke anses som kontrollerbart. Departementet uttaler videre at dispensasjonsadgangen skal praktiseres strengt, og at bevisbyrden for at det foreligger forhold utenfor den forsikringspliktiges forhold, påhviler den som påberoper seg en slik omstendighet.

Det fremgår videre av nemnda sin praksis at det sentrale i vurderingen av dispensasjonsadgangen er om klager hadde handlingsalternativer for å opprettholde forsikringsplikten og unngå gebyrlegging, se for eksempel FinKN 2023-14.

I avgjørelsen FinKN 2019-373 uttalte nemnda at ordnet økonomi med evne og vilje til å betale sine forpliktelser etter hvert som de forfaller, ligger innenfor hver enkeltes "kontrollsfære", og at det følgelig er et forhold den enkelte er ansvarlig for og som kun i helt ekstraordinære tilfeller vil kunne åpne for dispensasjon fra ilagt gebyr. Som påpekt av nemnda i avgjørelsen FinKN 2021-692 er "dispensasjonsadgangen for betalingsmislighold (...) etter gjeldende rett nærmest utelukket".

Klagers fullmektig har opplyst at klager sa opp forsikringen uten å forstå konsekvensene av det. På bakgrunn av innsendte dokumenter fra forsikringsforetaket, forstår vi det slik at forsikringen gikk til opphør som følge av manglende betaling. Forsikringsforetaket har dokumentert at det sendte klager eFaktura og purring per post i forkant av forsikringens opphør. Foretaket sendte også SMS-varsel til klagers telefonnummer og opphørsbrev på e-post. Vi legger derfor til grunn at klager hadde oppfordring til å bringe forsikringen i orden. Det må anses å ligge innenfor klagers kontroll som forsikringstaker å opprettholde forsikringsdekningen ved å sørge for betaling av riktig beløp til riktig tid. Vår vurdering er at det ikke er sannsynliggjort at manglende betaling skyldtes forhold utenfor klagers kontroll.

Klagers fullmektig har anført at det er klagers sykdom, angst og depresjon, som har ført til at han ikke har klart å betale forsikringen.

Det forhold at sykdom har virket inn og gjort det vanskelig å foreta seg det som er nødvendig for å hindre at det påløper gebyr, har ikke blitt ansett som tilstrekkelig til å fritta for gebyrplikt, jf. bl.a. nemndsavgjørelsen FinKN 2019-218. Dispensasjon forutsetter at det legges frem dokumentasjon som tilsier at man som følge av helsemessige forhold nærmest har vært helt ute av stand til å ivareta de plikter som påligger en eier av et kjøretøy. I FinKN 2023-779 uttalte nemnda følgende om vurderingen:

Det skal etter dette mye til for at det skal være adgang til å gi dispensasjon, også i de tilfeller der sykdom påberopes som fritaksgrunn. Som sekretariatet har påvist, har nemnda i flere tidligere avgjørelser lagt til grunn at man må sannsynliggjøre at man nærmest har vært helt ute av stand til å ivareta de plikter som påhviler en eier av et kjøretøy. Lengre sykehusopphold kan tenkes å være et eksempel på dette, men med dagens teknologiske muligheter vil man også fra sykehus kunne sørge for betaling av sine løpende forpliktelser.

Ifølge erklæringen fra klagers psykolog, hadde klager problemer med angst og depresjon fra før. Han opplevde et stort fall i sin funksjonsevne da sønnen døde i 2022, og en ytterligere forverring etter at hans kone også gikk bort i 2024. Det står i erklæringen at klager hadde behov for praktisk hjelp, noe han fikk av sin svigerdatter og av hjemmesykepleien tre ganger i uken.

Det er også sendt inn legeerklæring fra en lege ved Oslo Universitetssykehus som dokumenterer at klager var innlagt på Alderspsykiatrisk avdeling i periodene 30.3.23 – 27.4.23 og 24.6.24 – 22.7.24.

Trafikkforsikringsforeningen har påpekt at erklæringen fra klagers psykolog ikke er signert eller stemplet. Selv om det svekker erklæringens notoritet, finner ikke sekretariatet dette avgjørende. Etter vårt syn dokumenterer imidlertid ikke innholdet i erklæringen at klager var helt ute av stand til å overholde forsikringsplikten. Vi tviler ikke på at klagers situasjon har vært – og er – svært vanskelig, men som både forskriften og nemndspraksis viser, skal det mye til for å få ettergitt gebyret som følge av sykdom. Det at det er vanskelig å overholde økonomiske forpliktelser er ikke tilstrekkelig for å bli fritatt for gebyr.

Den vedlagte dokumentasjonen sier lite konkret om hvorfor det var vanskelig for klager å overholde forsikringsplikten. Det er heller ikke klart om tilstanden til klager var lik i hele gebyrperioden. Vi viser i denne forbindelse til at klager var innlagt i to perioder på omtrent en måned hver – den første innleggelsen var før forsikringen gikk til opphør, og den andre innleggelsen var etter at gebyrperioden opphørte. Det kan derfor synes som om klager også har hatt perioder hvor han har fungert bedre, hvor han kunne ha ivaretatt sine økonomiske forpliktelser.

Det kommer frem av erklæringen fra klagers psykolog at klager får hjelp av sin svigerdatter ukentlig, og av hjemmesykepleien flere ganger i uken. Slik saken er opplyst, er det uklart når han begynte å få hjelp. Vi forstår det uansett slik at klager har hatt nær familie rundt seg, og kunne bedt om hjelp til å håndtere blant annet regninger. Slik kunne opphøret av forsikringen vært unngått.

Når det foreligger handlingsalternativer, og det ikke er tilstrekkelig dokumentert at sykdom gjorde at klager var helt ute av stand til å ivareta forsikringsplikten i perioden, kan vi ikke se at det er grunnlag for å ettergi gebyret for perioden fra og med 1.6.23 til og med 10.6.24. Vi har forståelse for at dette kan virke strengt, og viser til nemndas uttalelse i FinKN 2024-402, hvor nemnda forklarer hvorfor adgangen til dispensasjon er så snever:

Så lenge det finns handlingsalternativer, har nemnda ikke rettslig adgang til å gi dispensasjon. Det kan for nærstående oppleves som brutalt, men som allerede nevnt, henger dette sammen med lovgivers uttalte ønske om å unngå at kjøretøyer benyttes uten å være forsikret for det store skadepotensialet som de har. (...)

Etter dette har vi kommet til at bruddet på forsikringsplikten ikke skyldes forhold som lå utenfor din kontroll. Gebyret kan ikke ettergis, jf. bilansvarslova § 17 a annet ledd og forskriften § 9.

Problemstillingen for nemnda

Spørsmålet til nemnda er om gebyret er korrekt ilagt, og om det er grunnlag for å gi dispensasjon.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Nemnda er enig med sekretariatet i at gebyret er korrekt ilagt og kan i det alt vesentlige slutte seg til den begrunnelse som sekretariatet har gitt for denne konklusjonen.

Hovedspørsmålet i saken er om det er grunnlag for å dispensere fra det gitte gebyret helt eller delvis.

Sekretariatet har gjengitt sentrale deler av lov- og forskriftsbestemmelsen som åpner for dispensasjon og har også sitert det sentrale som departementet uttalte under forberedelsen av de nye reglene. Det viktigste er at alt som den forsikringspliktige selv har kunnet påvirke, anses som kontrollerbart. Departementet uttaler videre at dispensasjonsadgangen skal praktiseres strengt, og at bevisbyrden for at det foreligger forhold utenfor den forsikringspliktiges forhold, påhviler den som påberoper seg en slik omstendighet.

Klagers helsetilstand er anført som grunnlag for at det bør gis dispensasjon. Det er ikke lagt frem ytterligere informasjon om klagers helse etter at sekretariatet behandlet saken, og saken står derfor i faktisk henseende i samme stilling.

Erklæringen 11.6.24 fra klagers psykologspesialist viser at klager var pasient der på grunn av angst og depressive plager også før han i juli 2022 brått mistet sin eneste sønn. Legen uttaler at klager "har hatt stor fall i sin funksjonsevne som ble ytterligere forverret etter at hans kone også gikk bort.". Det er opplyst at klagers kone døde i februar 2024. Oslo universitetssykehus opplyser i en erklæring 26.8.24 at klager var innlagt på Alderspsykiatrisk døgnavdeling i periodene fra 30.3.-27.4.23 og 24.6.-22.7.24.

Nemnda forstår dette slik at klager i lengre tid, antagelig fra 2020 ifølge klagers fullmektig, har slitt med psykisk sykdom som førte til at hans evne til å fungere i dagliglivet ble redusert, at funksjonsfallet ble stort i perioden etter at han mistet sin eneste sønn i juli 2022, og at dette ble ytterligere forverret da kona døde i februar 2024.

Gebyrperioden er fra og med 1.6.23 til og med 10.6.24, altså på mer enn ett år. Innleggelsene i psykiatrisk døgnavdeling skjedde henholdsvis i god tid før og et par uker etter at gebyrperioden ble avsluttet ved at kjøretøyet ble forsikret på nytt, og disse har derfor etter nemndas syn ikke direkte betydning for vurderingen av dispensasjonsadgangen.

Klager var innlagt da han mottok premiekravet fra sitt forsikringsselskap, men kom ut av sykehuset et par dager før betalingsfristen løp ut. Han ble deretter 13.5.23 varslet om at forsikringen kunne opphøre hvis han ikke betalte premien innen 27.5.23. Han ble også minnet om fristens utløp i en sms 26.5.23, og at han ville få gebyr dersom han ikke betalte. I hele dette tidsrommet legger nemnda til grunn at klager var hjemmeværende og kunne ordnet opp i forholdet ved å betale forsikringspremien eller ved å kontakte forsikringsforetaket på telefon eller elektronisk. Slik nemnda forstår saken, bodde han sammen med sin kone som også kunne vært til hjelp.

Han ble varslet både på sms og e-post av Trafikkforsikringsforeningen 1.6.23 og kunne da tatt kontakt med foreningen for å få hjelp. Han fikk tilsendt første faktura fra Trafikkforsikringsforeningen den 5.6.23. Den ble sendt som e-faktura, og i denne ble det opplyst om at han enten måtte forsikre kjøretøyet eller kontakte Statens vegvesen for å avregistrere det. Han fikk deretter i alt ytterligere 15 gebyrfakturaer før kjøretøyet igjen ble forsikret og gebyrperioden tok slutt. Klager betalte både den første, tredje og femte gebyrfakturaen som han fikk.

Ovennevnte viser at klager hadde flere muligheter for å unngå å bli ilagt gebyr, og at han også etter at gebyret ble ilagt, hadde flere muligheter for å stanse det løpende gebyret, og nemnda har i en slik situasjon ikke adgang til å dispensere fra det ilagte gebyret.

En oversikt over utsendte gebyrfakturaer viser at klager utover sommeren og høsten 2023 og frem til forsikringen igjen ble brakt i orden i juni 2024 fikk tilsendt nye e-fakturaer hver 14. dag uten at han foretok seg noe aktivt for å stanse gebyret. Nemnda har selvsagt stor forståelse for at hans helsesituasjon ble ytterligere forverret da han mistet sin kone i februar 2024, men det er ikke lagt frem dokumentasjon som kan underbygge at han i noen del av denne perioden var helt ute av stand til å ta relevante skritt selv eller ved å be om hjelp fra sine nærmeste, for eksempel barnebarnet som opptre som hans fullmektig i saken, og nemnda er etter dette enig med sekretariatet i at det ikke er adgang til å dispensere for noen del av det ilagte gebyret, og at klager som utgangspunkt derfor plikter å betale hele det gjenstående gebyrkravet.

Departementet fant det under forberedelsen av gebyrordningen ikke hensiktsmessig å angi verken et øvre tak for samlet gebyr eller å angi et maksimalt tidsrom for illeggelse av gebyr.

Departementet uttalte at:

En slik bestemmelse vil kunne motvirke formålet med gebyret, som er å motivere eiere til å holde motorvognen trafikkforsikret, og nye eiere til selv å tegne forsikring. Departementet legger imidlertid til grunn at Trafikkforsikringsforeningen aktivt følger opp unnlatelser av å betale gebyr, slik at gebyret ikke påløper over lang tid, og utgjør uforholdsmessig høyt beløp.

Trafikkforsikringsforeningen er bedt om å uttale seg om det lange tidsrommet og det høye beløpet som er påløpt i saken, og foreningen har i brev 11.3.25 redegjort for de anstrengelsene som er gjort i saken, og som nemnda i det vesentlige kommentert ovenfor. I tillegg har foreningen pekt på at nytt varsel ble sendt som sms og e-post 13.2.24, og at Kreditor som krever inn utestående gebyr, forsøker å oppnå kontakt gjennom inkassovarsel, sms og e-post. Aktiviteten må ses i lys av at det ifølge foreningen er "flere hundre tusen som blir ilagt gebyr."

Nemnda vil likevel henstille til Trafikkforsikringsforeningen om å vurdere nedsettelse i denne saken. Gebyrperioden er svært lang, og som følge av det gjenstår et betydelig gebyrkrav. Sykdommen synes utvilsomt å ha påvirket klagers mulighet for å forholde seg adekvat til forsikringens opphør og senere til å unngå/stanse det løpende gebyret. Dette kommer blant annet til uttrykk ved at klager i stedet for å betale for forsikring av kjøretøyet, betalte tre gebyrfakturaer.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Trafikkforsikringsforeningen gis medhold.

Ved behandlingen deltok Rune Jensen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Berit Aamodt (forbrukerrepresentant)